

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Lj. govih ulicah št. 7.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

O vravnavi zemljišnega davka.

(Razloček med prejšnjo in sedaj nasvetovano postavbo.)

Državnemu zboru je predložena postava o spremembi nekaterih paragrafov postave od 24. maja l. 1869 o zadevi vcenitve zemljišč zaradi vravnave zemljišnega davka.

Poglavitne spremembe te postave so sledeče:

Dozdaj sta posameznim parcelam ceno postavljala po dva in dva cenilca, ki ju je okrajna cenitvena komisija za dotični oddelek iz med sebe izvolila, in poročevalec (referent) ju je le spremljal in s svojim glasom le tedaj odločeval, kadar se cenilca o vcenitvi dotične parcele nista zedinila.

V prihodnje bode pa poročevalec vsako parcelo v svojem okraju sam cenil, spremljal ga pa bo dotični župan, ali pa dva moža, katera soseskini župan v to odloči; ti trije pa nimajo nobenega določnega glasu, ampak pojasnujejo samo to, kar jih poročevalec vpraša.

Okrajni cenitveni poročevalec predloži svoje poročilo potem okrajni cenitveni komisiji v pregled in odobranje.

Dosedaj je gojzde cenil najprej poročevalec sam, njegovo poročilo pa sta prejela dotična dva cenilca v roko, in sta ravno tisti gojzd in parcele tudi onadva cenila. Če nista poročevalčevi vcenitvi pritrdila, in če se kasneje on z njuno določbo ni strinjal, razsodila je potem okrajna cenitvena komisija, kaj naj velja.

Prej ko so pa okrajne cenitvene komisije pri različnem mnenju spoznale, kaj da naj obvelja, imele so pravico na dotično mesto dva druga cenilca iz med sebe poslati, da sta zemljišče, za katero je šlo, še enkrat pregledala in o svoji pozvedbi komisiji poročala. Po novi postavi ima pa okrajna cenitvena komisija brez

novega pregledovanja končno določiti, ktera vcenitev naj obvelja, ali ima namreč dotični referent prav, ali pa dotična cenilca.

Ob kratkem rečeno, po novi postavi pride vcenitev zemljišč iz rok izvoljenih cenilcev v roke dotičnih c. k. referentov ali poročevalcev. O ugovorih (reklamacijah) imajo po dosednji postavi razsojevati okrajne in deželne cenitvene komisije.

Po novi postavi se pa ustanove za to posebne reklamacijske komisije (Reclamations-Commission), ki stopijo na mesto deželnih cenitvenih komisij, in se sestavijo na enak način, kakor so sestavljene deželne cenitvene komisije, ter bodo o vsakem ugovoru (reklamaciji) končno razsojevale, zoper katero razsodbo ni pripuščena nobena pritožba.

Nova naredba je tudi ta, da se županom pošljejo pri razpisu reklamacij tudi mape in parcelni protokoli dotične občine, da je mogoče vsakemu se prepričati, kako so zemljišča tu in tam vcenjena; vrh tega prejme vsak posestnik posebno polo (Grundbesitzbogen), v kateri so vse njegove parcele z dotičnim razredom in obdelovanskim redom pa tudi mera vsacega kosa vpisani, da se zamore o vsem prepričati, ali je prav, ali ne. Ta naredba se nam najpotrebnejša zdi, ki jo žalibog v prejšnji postavi pogrešamo, brez katere bi bil pa vsak, če še tako pravičen ugovor nemogoč.

Naš namen ni nove postave v vsej podrobnosti tu preresetavati, ampak priprosto ljudstvo naše že sedaj nekoliko z njo soznati posebno v poglavitnih točkah.

Poglavitni namen te postave menda je pa ta, da se vcenitev hitreje izvrši, kakor je po dosednji postavi mogoče, in da bo manj stroškov, in da se davek na podlagi nove vcenitve prej razdeli. V novi postavi je namreč za vsako komisijo posebej čas določen, v katerem imajo

svojo nalogo dovršiti; določeno je pa tudi, na kak način bode vlada s svojimi organi dotično nalogo izvrševala potem, če je kaka komisija ne bi o pravem času dognala, ali se je celo ne poprijela.

Obrok za dovršitve je namreč postavljen do konca leta 1880, in takrat ima centralna cenitvena komisija končno veljavno vrstilno tarifo za vsako deželo določiti; in na ti podlagi se bo čisti donesek za vsako deželo izračunal, in davek za celo deželo in za posamezne poljedelce za l. 1881 naložil.

Reklamacije se bode še le potem začele; in spremembe, katere bodo taiste učinile, se bodo z dotičnimi posestniki kasneje poravnale.

Ali bo pa vse to davkoplačevalcem na korist, in ali bode izdelek nove vcenitve tudi res tak, kakor smo ga pričakovali, tega si ne upamo trditi.

O sedanjem šolstvu

se je v državnem zboru slišalo unkrat toliko groznih pritoženj, da hoče boje minister Stremajer o velikonočnih praznicah sklicati šolske nadzornike na Dunaj v posvetovanje, kako bi se temu opomoglo najprej v srednjih šolah, na gimnazijah. Po časnikih je že vse polno svetovalcev, katerih se pa mnogi zaletavajo iz kota v kot. Tudi v Slovencu smo nekterikrat govorili o napakah sedanjih šol, kar se je pa velikrat potem nam prištevalo v pregrešenje. Sedaj se one napake več ne dajo tajiti. A dokler se duh ne premeni, imamo malo upanja o kakoršnih koli premembah. Mladini je treba poskrbeti za zdravo dušo v zdravem telesu, in v ta namen dati jej več prostega časa, ob četrtkih, o praznikih. V nižih razredih naj bi šola bila navadno po dve uri dopoldne, v viših nikdar čez tri ure. Dokler pa dotični gospodje

Dan slave.

Zgodovinska zaloigra v 4 dejanjih.
spisal Franjo Potočnik.

Videli in slišali smo to novo slovensko igro v nedeljo na našem odru. Povedali smo že, da nam predstava ni bila všeč, pa tega ni pisatelj kriv. „Dan slave“ je dan slavne bitke pri Sisku, kjer so Kranjci in Hrvatje Turke dobro nabili. Vršni se tedaj dejanje v letu 1593. Glavna oseba, junakinja vse igre bi rekel, je Safa Bafa, hči kranjskega glavarja barona Lenkoviča. Ona je po Turkih vplenjena, pride v Carigrad, neki paša jo podari sultanu; mladi sultan je za lepo Slovenko ves vnet, ona ga dobi popolnem v svojo oblast, in ta svoj vpliv porabi na prid svoji domovini. Veliki vezir in bosenski paša Hasan hočeta vojsko z Evropo, Safa Bafa pa sultanu prigovarja, da naj se vojskuje raje v Aziji, njej se smili rojstni kraj, neče, da bi bil zopet opustošen, ona res sultana na svojo stran dobi. To pa ni po volji

velikega vezira, on pusti sultana zadaviti, ter da Hasanu povelje, da vdari na Sisek. Safa zgine iz Carigrada, in pri Sisku jo najdejo v prvih vrstah krščanske vojske boriti se zoper turške dušmanine.

Kranjski vitezi, baron Ravber, Turjaški, Paradajzar, Lenkovič itd. prihitijo Hrvatoma na pomoč, Hasan je bil tepen. Med viхро bitko pripeljejo Safa vjeto pred Hasana, on jej hoče svojo ljubezen vsiliti, pa ona ga z nožem zabode, da se smrtno zadet na tla zgrudi. V tem hipu zadene tudi Safa kroglja, krščanski zmagovalci prihitijo, da umrje v njihovih rokah, pa pred smrtjo še svojega očeta Lenkoviča vidi. Tudi ta moment ni popolnoma tragičen, ker ona umrje kot zmagovalka, sicer pa cela osnova igre ni potem, da bi se igra smela zaloigra imenovati. V zaloigri se bori junak brezuspešno z močnejšo osodo, tragika se vije skozi dejanja, dokler končno junak ne omaga, pa omaga častno. Safa pa se ne bori z osodo, ona je v haremu srečna; in če prav

potem v boju pade, je omeniti treba, da ni vsaka smrt tragična, ona je zadeta prav slučajno, njeni so zmagali, tedaj ona zamore mirno in brez duševnega boja umreti. Duševnega boja pa, ki stori življenje tragično, je premalo v tej igri, ako hoče biti zaloigra. Omenjamo pa še to napako: zakaj intriganta velikega vezirja v zadnjih dveh dejanjih zmanjka? Ali bi moral veliki vezir v vseh dejanjih ostati, ali pa naj bi se nam Hasan koj v prvem dejanju pokazal, in prevzel nalogo vezirja; značaja Hasan in veliki vezir sta si tako podobna, da ne umejemo, čemu sta dve osebi.

Zaloigre se pišejo sploh v petih dejanjih, tu so pa le štiri; ali bi se ne moglo dodati še jedno dejanje, v katerem bi nastopil zopet vezir, in tako svojo nalogo dovršil, ker ne umejemo, čemu kar tako zgine? Iz manjših napak omenjemo te-le: dialogi so predolgi, dramatične igre hočejo več dejanja, besedi pa le, kolikor je neobhodno potrebno. Prizor, ko se

o skrčenji šolskih nauk in šolskih ur nočejo nič slišati, naj se tudi o kakem olajšanju nikdar ne govori. Kakor za telo, moralo bi se boljše skrbeti tudi za srce, za blago voljo, za duhovno razveseljevanje po verskih pomočkih, duhovnih vajah in cerkvenih slovesnostih, in to ne le v srednjih, ampak že v nižih ljudskih šolah.

Ni še temu davno, kar je neki učitelj tožil o sedanjih prvih šolah, kako so napačne. Poglavitna so pač te tri načela, po katerih bi se morali ravnati v njih: a) Non multa, sed multum — ne mnozega ampak zadostno. b) Repetitio est mater studiorum — ponavljanje je mati učenja. c) Non scholae, sed vitae discimus — ne učimo se za šolo, ampak za življenje. — A godi se po novem šolstvu ravno na robe: koliko nepotrebnega, kako po vrhu, kako le na videz!

„Olmützer Ztg.“ je te dni dokazovala, da v vsem skupaj so l. 1877 na Moravskem starši zaradi svojih otrok gledé šolskega obiskovanja kaznovani bili v 10.690 primerljivej; denarne globe so znašale 3207 gld. 31 kr., in zaprtije pa 1037 dni 19 ur. Ko bi se vse to soštelo po vsej Avstriji, kako drastična kritika liberalnega šolstva bi bila to! Kako mora pravedna biti postava, s katero zadevajo tako mnogi državljani! Na Českem se sploh pritožujejo, da morajo otroci tako dolgo hoditi v šolo, da niso potlej za nobeno rabo pri kmetijstvu ali domačem gospodarstvu. Zatoraj so jeli po nekaterih okrajih občinski zastopniki v prošnjah obračati se do deželnega odbora, naj se ljudska šola od osem let spet zniža na šest, in v nekaterih, naj se otrokom dá spet četrtek prost namesto srede in sobote popoldan, češ, da zmudijo preveč časa, jim je hoja vsakdanja prehuda, vzlasti po zimi, v snegu, o grdem vremenu, in da si vsaj enkrat v tednu domá počijejo. Tudi jih žali, da le vse šole strojijo se po enem kopitu, snujejo na eno brdo! Ozi-ralo naj bi se bolj na krajevne in časovne potrebe. Pred vsim grozno pa je, kar se o dušni spridenosti šolske mladine čuje skoro povsod tako, da še liberalcem preseda. To je gotovo, dokler se v duhu svojem šolstvo ne spremeni, se boljšega sadu nadejati ni, in bodo vse zaplate bodi si še tako lepe in drage — zastonj.

Ali janičarja zadavi, bi se moral toliko popraviti, da bi se ne veljala tam potleh, ko dva pijanca. Sicer smo pa že zadnjič omenili, da je bilo premalo osobstva. Deželni odborniki kranjski bi se morali vvesti, in več bi jih moralo biti; tako so pa tam pri vratih stali, kakor postrežčiki; to ni moglo dati zboru veličastnega lica. Harem je bil tudi jako žalosten en majhen, star divan je bila vsa oprava. In Safa, kot ljubljenska sultanova, gotovo ne sme biti tako zapuščenca, morala bi imeti kakih deset služabnic okoli sebe. Bolje take igre ne lotiti se, nego pa s preslabimi močmi pokaziti jo. Glavna ideja igre: vplenjena kristjanka porabi svoj vpliv v haremu na korist svoje domovini, ta ideja je srečna, pa morala bi se v večih bojih in duševnih naporih pokazati. Ker je pa jedro dobro, zato mislimo, da bi se dalo na igri še to popraviti, kar smo omenili; in potem naj se spravi prihodnje leto, pa z boljšimi močmi, na oder; in prepričani smo, da se bo občinstvu jako dopadala.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. aprila.

Avstrijske dežele.

Na Dunaju ste se te dni sošle zopet kvotni deputaciji, kateri imate rešiti jako sitno in težavno delo. Takrajlitavska deputacija je po doljši razpravi sklenila ogerski deputaciji poslati poročilo in ji razložiti svoje stališče glede dolga 80 milj. gld. ter nasvetovati, da naj se reč reši v skupnih sejah ustmeno. Dotično poročilo bode izdelal dr. Herbst. Ogerska deputacija je sklenila počakati tega poročila in dotlej ne sklicati nobene seje.

Dalmatinski ces. namestnik baron Rodič se je 10. t. m. s parobrodom „Andrej Hofer“ odpeljal iz Zadra k ogledovanju dežele dalmatinske.

Na Ogorskem se je te dni zopet govorilo o odstopu dosedanjih ministrov in so se že imenovali njihovi nasledniki. Toda ljudje, ki razmere poznajo, trdijo, da pri sedanjih okoliščinah nihče ne more nadomestiti Kolomana Tisza in da bode prememba takraj in unkraj Litave še le mogoča pozneje. Zlasti utegne mnogo k temu pripomoči zedinjenje vseh sedanji vladi nasprotnih strank, ki so se 9. t. m. zvečer popolnoma porazumele o svojem programu, katerega so 10. t. m. predložile neodvisni liberalni opoziciji desnice in od vladne stranke odpadlim poslancem.

Vnanje države.

Papež Leon XIII. so svojo izvolitev naznanili vsem vnanjim vladarjem. Njihovo pismo do cara ruskega in poslednjega odgovor bil je že naznanjen v nekaterih novinah. Vsled tega se je zopet pričelo diplomatično občevarje med rimsko stolico in Rusijo. Enakega vspeha pričakujejo od Nemčije in Anglije. Dopisnik „Vaterlanda“ je pooblaščen poročati, da so se obravnave z dotičnima deželama že pričele, in če bodo imele vreden vspeh, česar pa ni dvomiti, bodo papež v Berlin in London poslali posebnega nuncija. Angleška vlada sicer zahteva, da bi papežev poslanec ne bil duhovnik, pa se bode o tej reči gotovo dogovorila s sv. očetom. — Avstrijskim romarjem, ki so se papežu poklonili v torek 9. t. m., so višji glavar v svojem nagovoru rekli, da se je zlasti cesarju in najvišji vladarjevi hiši zahvaliti, če se v Avstriji cerkev ne preganja kakor drugje. „Osservatore Romano“ ugovarja novici, da so papež razposlali okrožnico, v kateri italijanskim katoličanom priporočajo vdeležiti se političnih volitev.

Angleški parlament je v seji dne 9. t. m. enoglasno sprejel kraljici namenjeno adreso.

Ruski kabinet je razposlal 7. t. m. vnanjim vladam spomenico, ki prav zmerno odgovarja na Salisburyjeve ugovore. Spomenici je pridejano kratko pismo, v katerem se angleška vlada pozivlja, da naj natančneje zaznamova svoje zahteve.

Rumunski minister Bratianu je bil te dni v Berlinu in se je precej dolgo mudil pri kraljeviču. Kadar se vrne domu, bode najbrže vladino krmilo prevzelo ministerstvo Ghika.

V Carigradu so imeli te dni Ahmed Vefik in Savfet pa Osman in Reuf paša prav dolge razgovore z angleškim poročnikom, ki zabranjuje tesnejšo zvezo med Rusijo in Turčijo. — Savfet paša je 9. t. m. sultanu izročil prevod Salisburyjeve okrožnice. — Iz Volo se piše „Pol. Corr.“, da se je 6000 Turkov 8. t. m. od onod podalo v Velestino, in da pojde en del te vojne v Lariso, en del pa v Aghyo. V Volu stikajo po hišah in zapirajo trumoma ljudi. 7. t. m. so turški vojaki prihruli tudi v

hišo nekega avstrijskega konzularnega službenika. Prebivalstvo je v Volu vse prestrašeno. 8. t. m. je tje došla ameriška ladija, da varuje ameriške podložnike. Vlada priporoča prebivalcem v Tesaliji in Epiru, da naj bodo mirni, ker hoče vse storiti, da ohrani red in mir. Tudi našteva premembe in polajšanja, ki jih jim hoče enako z drugimi deželami podeliti. Guvernerju v Vanu je pa naročila, da naj pozve in ostro kaznuje Kurde, ki so v okolici Moucha v Armeniji delali nemir. — Bulgarski eksarh se vsled splošnega v mirovnih pogojih zagotovljenega pomiloščenja iz pregnanstva v Angori zopet poverae v Carigrad.

V Rimu je na zvezdarni ranjkemu Sechiju naslednik postal P. Feraris, spet član tovarštva Jezusovega. Doklej pa bode mogel ostati, se ne vé, kajti vlada talijanska je v samostan Jezuitov nastavila vojake, ki noč in dan ondi razgrajajo. — Crispi je res bil pregrešil se v dvoženstvu ali turškem zakonu. Prvikrat se je bil oženil l. 1845 v Siciliji, a ženitev ta ni bila srečna, torej je l. 1854 vzel bil na Malti si za ženo Rozalijo Montmassonovo, dokler je bila še prva živa. Pozneje je prva umrla, z drugo tudi ni bil zadovoljen, in je letos 26. jan. vzel tretjo. Ali ker po postavi drugi njegov zakon ni bil veljaven, to ni nikakoršna bigamija, pravijo, in unese jo torej Crispi brez kazni z zdravo kožo!

Italije pripoveduje, da ima med rimsko Stolico pa vlado Rusko posredovati na Dunaju nuncij Jacobini, in ako se sprava tukaj dožene pošlje Ruska spet svojega zastopnika v Rim.

V Fridku poleg romarske cerkve D. Marije v avstrijskem oddelku Vratislavske škofije so duhovni med seboj po radovoljnih zbirkah ustanovili si lepo in vgodno poslopje za duhovne penzioniste, kateri so pred vsemi res najbolj usmiljenja vredni po sedanjih državnih razmerah. Pripomogel jim je k temu škof sam s precejšnjim darom, cesar Franc Jožef so k zidanju koj darovali 500 gl., nadvojvoda Albrecht pa je dal jim zemljišče zastonj.

Izvirni dopisi.

Iz celjske okolice, 9. aprila. (Še enkrat o novošegni omiki.) Gospod vrednik! Z dopisom iz Celja v št. 34 „Slovenca“ o škandalu, ki se je na praznik sv. Jožefa godil v cerkvi oo. Lazaristov, ste nam prav zelo vstregli. Vsi listi, še celo naš „Gospodar“ so se dali premotiti in pregovoriti, da o tem škandalu popolnoma molčé. Tem bolj nas vse veseli, da „Slovenec“ reči ni pomečkal, ki je vredna, da jo zve ves svet in po tem sadu spozna drevo, ki ga je rodilo. Dovolite, da o tej reči nekakako v dopolnenje in nekoliko v popravo omenjenega dopisa Celja („Sad novošegne omike“) tudi jaz še nekoliko spregovorim.

V visoki praznik sv. Jožefa popoldne proti 4 uri se podasta namreč dva mladeniča iz našega mesta, avskultanta pri c. kr. okrožni sodnji, vitez pl. Muley in Meixner, v cerkev sv. Jožefa, kjer se je predpoldne, kakor vsako leto ta praznik, obhajal velik shod. Pred cerkvijo si kupita omenjena 2 gospodiča vsak svoj mlek, ki ga obesita okrog vratu in pa vsak svojo ribo arenk, ter se podasta k samostanskim vratam. Tu predstavlja eden svojega tovarša za grofa Pecci-ja. Potem poprašujeta, ali bi nju ne hoteli v samostan sprejeti. Ko se njima odgovori, da g. prednik so v spovednici, odideta v cerkev. Tu pa počenjata nesramnosti,

ki se res komaj verjeti morejo. Blizu sredi cerkve korakata s klobuki na glavi, potem začneta arenke in preste lomiti, ter koščke po ljudeh, klečajočih po cerkvi metati, nekterim tudi kar naravnost ribje koščke med usta tiščita in jesti ponujata. Med tem glasno govorita ter se posmehujeta. Za nekaj časa odideta iz cerkve pa se zopet povrneta ter vnovič enake burke vganjata. Slednjič jih truma pobalinov z divjim hrupom v goščo spodi. — Ni mi treba k temu dosta pristavljati: zares žalostno znamenje današnjega sveta; a skoraj še bolj žalostno, da med obilno množico pričujočih vernikov nihče poguma ni imel, da bi bil nesramnima razsajalcema iz svetišča posvetil, dasiravno sta v drugokrat, in bojda še v tretjekrat v cerkev prihajala in svoje prejšnje neslanosti počenjala. Čudno na dalje je pa to, kar iz zanesljivega vira poizvedamo, da je mnogo prišlo o tem že poprašanih, pa se do zdaj ona dva zločinca še nista kaznovala; še premestila se nista v kakšno drugo mesto, ampak v spodotiko ljudem svojo službo še opravljata vedno, kakor pred škandalom! Ali se pa po naših katoliških cerkvah smejo že počenjati vsakoršne grdobje? Ali ni nobenega paragrafa, po katerem bi se smele in tudi morale enake nesramnosti kaznovati? Na dalje: kaj imamo od teh ljudi še pričakovati, ki se predrzejo, na narsvetejšem kraju take nesramnosti uganjati, od ljudi, ki so visoke šole dovršili in ki hočejo avstrijski sodniki postati, čuvaji naše moralnosti? — Čudno na dalje, da naši listi razun edinega „Slovenca“, ki je o tem na kratko poročal, vsi molčijo! Kaj, ali nimamo na Slovenskem več nobenega lista, ki bi se mu še vredno zdelo, da se potegne za čast in dostojnost pa za pravico hiše božje? Mislim, da ta reč vendar zasluži, da se o njej spregovori resna beseda!

Iz Štajarskega, 8. aprila. (Hvala „Slovencu“ za dvojno dobro to.) Če pri sedanjih tiskovnih razmerah resnica bel dan zagleda, je to velika zasluga časniku, ki resnici do luči pripomore. V tem oziru smo „Slovencu“ dvojno hvalo dolžni. Prva hvala mu gre za to, da je v 34. listu razglasil dopis „iz Celja“, ki daje Slovencem na ogled „sad novošegne omike“ dveh mladih nemškutar-skih uradnikov, viteza Mulleta in Meixnerja, c. kr. okr. sodnije celjske avskultantov (t. j. tacihi izšolanih juristov, ki bi imeli na ušesa vleči, kaj da je pravica, če hočejo „avskultanti“, poslušalci pravnega reda bit), ki sta v praznik sv. Jožefa v cerkvi tega varuha naših dežel in vesoljne cerkve prav po bašibozuškem divjaštvu delala in mirne, pobožne ljudi v cerkvi pohujševala. Tu imate izmed tisoč izgledov novega, da nemškutarstvo in odpadništvo le na steblo brezverstva poganja, rase in tako strupen sad rodi. Oba „avskultanta“ slavila sta — prav po pesjanski šegi — oni dan svoj god, in da sta dovolj poguma k brezverskemu junaštvu zadobila, sta se v krčmi poprej napila.

„Sl. Gospodar“ ni razglasil dotičnega dopisa, g. vrednik se izgovarja v 14. listu s tem, da je „preveč velikih gospodov v urednika tiščalo“, naj teh dveh „hudirjev“ v „Gospodarja“ ne dá. V teh malih besedah je gosp. vrednik tako jasno, da nič bolj, vse povedal. Pride čas, da bodo „deležniki“ tisk. društva mariborskega to reč dobro porabili.

Druga hvala pa gre „Slovencu“ za to, da nam je v 38. številki podal prelepi oklic narodne stranke do mestnih volilcev v Ljubljani ob priliki razpisanih dopolnilnih volitev v mestni srenjski odbor. Že dolgo nismo tako jedrnatih

in modrih besedi brali, kakor v tem od mojsterske roke pisanem oklicu. Slava možem, ki se strinjajo s tem oklicem in kandidirajo kot mestni odborniki. Slava pa tudi poštenjakom, ki bodo 12. in 15. aprila priporočanim národnim kandidatom svoj glas dali. Iz srca želimo poguma národnim volilcem, ki bodo po izvolitvi priporočanih gospodov osvetili obraz žalostni materi Sloveniji. Brž ko dobi Ljubljana naroden zastop, preneha mōra, ki tlači Slovenijo. Lepši dnevi bodo nastopili za Ljubljano in za vse Slovence.

Domače novice.

V Ljubljani, 13. aprila.

(Veleč. knez in škof dr. Pogačar) se je v četrtek 11. t. z jutranjim vlakom zopet vrnil z Dunaja v Ljubljano.

(Pri volitvah za mestni odbor) so včeraj v III. razredu zmagali narodni kandidati dr. Bleiweis, Goršič, Peterca, Petričič in Potočnik z večino 58 glasov.

(Na korist „narodni šoli“) boše jutri v čitalnici ob 11. uri govoril dr. Karol Bleiweis.

(Iz seje deželne odbora 6. t. m.) Poročilo deželne šolskega sveta, da se je leta 1876/7 podučevalo v različnih strokah kmetijstva na 50 ljudskih nadaljevalnih šolah, — vzel je deželni odbor na znanje in sklenil, 1) da se deželnemu šolskemu svetu omeni, da bilo bi želeto, da se s teoretičnim podukom združi tudi praktičen, ker le potem ima uspeh na znanstvo kmetijstva, 2) da naj krajni in okrajni šolski sveti poročajo o tem, ali kažejo občine naše dobro voljo, kmetijske nadaljevalne šole podpirati, — 3) da se c. kr. ministerstvo kmetijstva in tudi prihodnji deželni zbor prosita podpore za l. 1878/9 za podučevanje v kmetijstvu v ljudskih šolah, — 4) da se izreče živa potreba stalno nastavljenega popotnega učitelja kmetijstva, ki bi nadzoroval nadaljevalne kmetijske šole, — 5) da se vpraša deželna vlada, kaj se je na poziv ministerstva storilo za pospeh kmetijskega nauka v tukajšnji preparandiji. Deželni odbor je pritrdil, da se v Ribnici napravi s pričetkom prihodnjega šolskega leta dverazredna dekliška šola s 400 g'd. in 450 gld. plače za učiteljici.

(Vabilo k zadnji „besedi“ zimске saison) v nedeljo 14. dne t. m. s sledečim mikavnim programom: 1. Lžičar — „Venec hrvatskih narodnih pesem“, poje moški zbor s spremljevanjem glasovira. 2. „Najstareje hiše naše Ljubljane“ z zgodovinskimi črticami po gradivu pl. Radicea in dr. Lipiča opisal predsednik čitalnice. Berilo. 3. Dürner — „Domovina“, poje moški zbor. 4. Keller — „Saltarello o temi IV. Mendelssohnove simfonije“, igra na glasoviru gospica Zetinič. 5. Bendl — „Hla-hol“, poje moški zbor. 6. „Poprej mati“, veseloigra v 1. dejanji, po Poljski Jos. Korenovskega poslovenil Jos. Stare. — Začetek besede ob 7 uri zvečer. Častite ude vljudno vabi Čitalnični odbor.

(Razprava pred deželno sodnijo) je bila v četrtek 11. t. m. zoper bivšega izdajatelja in odgovornega vrednika „Slovenca“, g. Ferd. Pevca. Državni pravdnik ga je namreč tožil, da je slepil gosposko z napačnim naznanilom, da je on izdajatelj in odgovorni vrednik „Slovenca“. Zatožba pa trdi, da gosp. Pevce ni bil ne to ne ono, ampak oboje le na videz, ker za prvo nima premoženja, za drugo pa prave zmožnosti ne. Zatoženca je zagovarjal gosp. dr. Moše. Pri glavni obravnavi je skušal državni pravdnik gosp. Práš tožbo podpreti na vse strani, posebno se je naslanjal

na neke izkaze ljubljanskega magistrata, po katerih bi bila prava vrednika gospoda Karol Klun in Jakob Alešovec. (Kakor da bi ljubljanska mestna policija to dobro vedela; Opazka stavčeva.) Pri izpraševanju so spravili g. Pevca v take silne zadrege, da si ga je državni pravdnik konečno celo sam izbral za dokaz zatožbe.

Dokazati resnico sta bila za priči poklicana gg. J. Alešovec in K. Klun. Prvi pri-seže in pojasnuje vso reč blizo tako-le: „Gospod Pevce je bil pač več, kakor samo po imenu vrednik. Njemu so dohajala pisma, ktera je on res tudi odpiral in prebravši jih oddajal glavnemu stavcu (meter-en-pages). Ta je dopise, če so bili brez vseh napak, precej jemal v roke, ako ne, jih je dajal v popravo ali gosp. Klunu, ali meni ali komu drugemu. G. Pevce je imel vselej priliko pred tiskom brati list in preurediti ali izpustiti to, kar se mu ni primerno ali ne varno zdelo. To je tudi sem ter tje storil, toraj je na vsak način vredoval list. Pri vsakem listu je več vrednikov ali sodelovalcev, med njimi je le eden odgovoren za vredništvo. Ta pa ne more vsega sam storiti, posebno mehaničnih del, kakor popravke itd., ampak mora tudi drugim zaupati. S tem ne neha biti urednik.“

Na vprašanje predsednikovo: kdo je bil izdajatelj lista, odgovori priča: „Na vsak način gosp. Pevce, ker je on tudi varščino (kavcijo) vložil, če jo je prav od drugih dobil.“

Priča g. K. Klun pripoveduje jasno in mirno, kako se je list ustanovil — ne iz dobič-karije, ampak osnovatelji so zadovoljni, če se list le sam vzdržuje. Gospoda Pevca je dotični odbor prosil le zaradi tega, naj bi prevzel odgovorno vredništvo, ker se mu je popolnoma sposoben zdel. Zato se je pripravila tudi varščina in izročila se mu, da jo je vložil. On sam (priča) ni mogel prevzeti odgovornega vredništva, ker mu tega tedanja služba ni pri-pustila, ampak enako g. Alešovcu in drugim le posamezne predale in zaradi natančnih ti-skovnih popravkov zadnji pregled (revizijo.) Tudi on priča, da je gosp. Pevce res imel opravi-ti z vredništvom, ker je on edini vredništvu poslani dopise sprejemal jih prebiral in oddajal tiskarnici; za to je imel vso oblast in le popravke je delal on (priča) ali kateri drugi. Tudi je gosp. Pevce prihajal k njemu v po-svetovanje. Če je kdo drugi, posebno odbor, imel kak odločilni vpliv do lista, je bilo le zato, da list ostane zvest načelom in namenu ustanoviteljev.

Po končanem dokazovanju je državni prav-dnik zahteval, naj sodnija gospoda Pevca spo-zna za krivega v obojem obziru, češ da priči niste ovrgli zatožbe. Pri tem se naslanja po-sebno na odgovore gosp. Pevca, ki po njego-vih mislih potrjujejo zatožbo, da namreč on pri vredovanju „Slovenca“ ni imel edino odlo-čilne oblasti in tega posla tudi res ni opravljal. Da tudi pravi izdajatelj ni; priča to, da je list lastnina drugih.

Zagovornik zatožencev, gosp. dr. Moše, prav živahno prime zatožbo. Tudi on povdarja da je pri vsakem večem političnem listu po-več sodelavcev, a postava zahteva le enega, ki je za list odgovoren. Tak zamore biti celo človek, ki ne zna ne brati ne pisati, da ima le zdrav um ali pa kakega pomagača na strani. Gospod Pevce je pa — kakor trdi priči in pripozna tudi državni pravdnik sam — res opravljal vredništvo, čeravno ne v tej obširno-sti, kakor državni pravdnik zahteva. Ako ni vsega storil, kar je bila po mislih zatožbe dol-žnost njegova, naj ga državni pravdnik toži

zard zanemarjanja dolžnosti, ne pa zaradi sleparjenja dotičnih gospod. Da je imel popolno oblast pri listu, to je razvidno po odgovorih ene prisežene priče. — Dalje je razkladal, da ni odločilno, od koga je gosp. Pevec dobil denar za kavcijo, timveč le to, da jo je vložil. S tistim, ki mu jo je dal, sta se že privatno sporazumela. Tudi je gosp. Pevec zastopal večkrat list pred sodnijo, celo še porotniki sami so ga pripoznali za pravega odgovornega vrednika, isto tako sodnija. Slednjič predlaga, naj bi ga sodnija čisto nekri-vega spoznala, ker bi sicer po mislih državnega pravdnika obsojen moral biti vsak, ki kakega lista ne vredeje popolnoma sam in s svojim premoženjem ni porok za-nj. Če bi pa že sodišče temu ne pritrdilo, naj izreče vsaj, da je tožba zavoljo prve dobe — ker je gospod Pevec skoro pol leta prenehal biti odgovorni vrednik in izdajatelj — zakasnjena.

Vkljub krepkim besedam zagovornikovim v brambo zatoženca, kterega je slednjič priporočil najobširnejši milosti sodišča, je sodnija obsodila gospoda Pevca na 8 dni zaporu z dvema postoma in na 70 gld. kazni ter k poplačanju vseh stroškov. Proti tej razsodbi bo gospod dr. Moše vložil pritožbo zaradi ničevosti.

Razne reči.

— Škofovski kontrabant. Bilo je vlani, ko je naš ljubljani, zavolj svojega prostega značaja, priljudnega in dobrovoljnega obnašanja spoštovani škof pripeljal se na vizitacijo v neko faro, pripoveduje „Čech“ X, 78. Na večer gre celo sam ogledovat farovškega pohištva in gospodarstva, in res ti vidi, kako je nanoslo, da je v družinski hiši našel znan ultraliberalni česki list. Drugi dan pri obedu, kjer so vprčo bili vsi duhovni in vradniki iz okolice, spregovori škof: Gospodje, jaz sem pa včeraj naredil nekaj kontrabanta. — Kaj neki? radovedni poprašujejo. — Začudite se, konfisciral sem gospodu župniku to in to številko teh in teh brezbožnih novin. — Fajmošter, kateri o tem ni ničesar vedel, je zarudel do ušes in jel se izgovarjati, češ, jaz teh novin ne berem, te bere le družina, jaz le nekaj priplačam. — No, ta je pa še lepši, pravi na to škof pomenljivo se smeja, vi tedaj še svoje ovčice zapeljujete k naročevanju grdih časnikov; prav res, takega fajmoštra doslej v svoji škofiji nisem našel, in nadejam se, da ste vi v tem prvi in poslednji. — Kako je v tem trenutku liberalnemu župniku bilo pri srcu, si lahko mislimo.

— Kristjanska Akademija v Pragi lepo napreduje pod predsedništvom kamornika dr. N. Karlacha. Družnikov šteje 2955 in sicer ustanovnikov 29, delujočih 281, pospešujočih 2645.

— Matica hrvatska v Zagrebu je obhajala glavno skupščino, v kateri je bilo pričujočih 45 članov, a glasovalo jih je 36. Pokazalo se je, da je minulo leto jako povzdignila se Matica. Glavnica znaša 25.617 gld. Družnikov je 1. 1877 bilo skupno 1239 in to 350 ustanovnikov in 889 letnikov. Dobro vstreza podučna in zabavna knjižnica, ktero izdaja in za katero si je že naprej pridobila mnogo spisov. Izdala je prirodni zemljopis Hrvatske, sestavil K. Herdliczka, izdelal Fr. Köke na Dunaju. Nasvetovala se je svetovna povestnica za omikane stanove, in topografija Hrvatske (o kateri jim bode nekaj služil Valvazor naš). Hvalno je, da razun ustanove grofa Draškovića, iz ktere se je to leto dalo nagrade

trem pisateljem skupaj 866 gld., deželni zbor dal jej bil spet 2000 gld. in jo je državljanska in vojaška vlada krepko podpirala in pospeševala. Predsednik je Matici hrvatski spet J. Kukuljević, tajnik L. Mrazović, blagajnik J. Kostrenčić; podpredsednik v književnem odboru A. Šenoa, v gospodarskem pa R. Lopašić. — † Č. g. Franc Mally, kaplan v Srednji vasi v Bohinu, je 11. t. m. za jetiko umrl še le 34 let star. R. I. P.

— Solnčna ura. Baron: „Glej, ura je že zopet obstala in moja mala ne gre prav; Janez, pojdi pa poglej v vrtu na solnčno uro, koliko da je!“ Janez pride kmalo nazaj, pa prinese seboj solnčno uro, rekoč: „Milostljivi gospod, poglejte sami! Jaz nič prav ne poznam te reči!“

— „Kako dolgo sta bila Adam in Eva v raj?“ vprašal je učenik. „Tako dolgo da so jabelka dozorela“, odreže se učenec.

Umrli so:

Od 9. do 11. aprila: Matej Fine, mestni kirurg 72 l., za vtriplj. pljuč vled vodenice. Helena Košič, kuharica 71 l., za vtriplj. pljuč. Johana Korenčič, kuharica, 28 l. za jetiko.

Telegrafične denarne cene 12. aprila.

Papirna renta 61.45 — Srebrna renta 65.35 — Zlatarenta 73.65. — 1860letno državno posojilo 111 — Bankine akcije 788 — Kreditne akcije 208.25 — London 122.25 — Srebro 106.30. — Ces. kr. eskini 5.75. — 20 frankov 9.75.

Šmarnice Marije Device.

Spisal

Luka Jeran.

V Ljubljani pri Blazniku 1878. — Založil M. Gerber.

Ta letnik je krajši memo družih, in obsega na 254 straneh vsak dan: 1. Eno lastnost M. D., obračano na življenje; 2. tri vprašanja; 3. sklep; 4. kratko molitvico; 5. šmarnico za doma. Pridjana je sv. maša, lavret, litanije in križev pot. — Cena: v pol-usnji 70 kr., v usnji 90 kr., z zlatim obrezkom 1 gld. 10 kr. — Kupujte jih obilno in opravljajte prav pridno: Vam ne bo žal.“ (2)

Javna zahvala.

Vsim prijateljem in znancem, ki so se od blizu in daleč tako obilno vdeležili spreveda nepozabljivega mojega soproga, gospoda

Ivana Vehovca,

župana in posestnika v Žužemberku, in v njegovi bolezni mi prijazno sočutje skazovali, izreka najpristrčnejšo zahvalo

Josipina Vehovec,

žalujoča vdova.

V Žužemberku, 12. aprila 1878.

Umetne zobe in celo zohovje

vstavlja brez bolečin, in ne da bi bilo treba korenine izpuliti, in vsakovrstne zobne operacije izvršuje tako, da človeka ne boli,

mamlječ s prijetnim gazom

(Lustgas-Narkose)

Anton Paichel, (4)

zobni zdravnik,

pri Hrdeckovem mostu v I. nadstropji.

Moja zdravilna voda za usta, steklenica po 1 gld., in prah za zobe, škatljica po 60 kr., se razun pri meni dobiva tudi pri g. Karingerju in v lekarnici g. Svoboda na Prešernovem trgu pa g. Mayerja pred frančiškansko cerkvijo.

Tiskarnica družbe sv. Mohora v Celovecu

je izdala in založila:

Ant. Martin Slomška

Zbrani spisi.

Druga knjiga: (5)

Basni, prilike in povesti.

Zbral in uredil M. Lendovšek, katehet v Ptuj.

Cena brošure iztis 1 gl. 20 kr., trdo vezan 1 gld. 30 kr.

Prva knjiga te zbirke: A. M. Slomškove Pesmi se tudi še dobiva broširan iztis po 90 kr., trdo vezan po 1 gld.

V založbi tiskarnice družbe sv. Mohora se še dobi:

Anton Janežičev slovensko-nemški slovar.

Drugi popravljeni in pomnoženi natis. Broširan gld. 2.20 kr. trdo vezan gld. 2.50 kr.

Naročila sprejemajo vse bukvarnice. V Ljubljani Bamberg & Kleinmayer in M. Gerber. V Terstu F. H. Schimpff. V Gorici Wokulat. V Mariboru A. Ferline. V Celji J. Geiger. V Ptujem W. Blanke. V Radgoni J. Weitinger. V Novomestu C. Tandler. V Gradcu Leuschner & Lubensky in U. Moser.

Kdor pa znesek franko pošlje tiskarnici družbe sv. Mohora v Celovec (najceneje po nakaznici „Postanweisung“, dobi tudi knjigo franko poslano.

Najnovejša in najizvrstnejša podoba papeža

Leona XIII.,

oljnotis, v veliki obliki, 68 cent. visoka in 57 cent. široka, v krasnem pravem pozlačenem okviru se dobiva po 15 gld. (ki se zamorejo plačati tudi v treh mesečnih obrokov) pri

Karl Till-u,

(4) knjigarna in prodalnica umotvorov, muzikalij in papirja v Ljubljani.

Im Verlage von Gebr. C. & N. Benziger
in Einsiedeln (Schweiz) erscheint ein neues



Pracht-Lieferungs-Werk:

Maria und Joseph.

Das Leben und die Verehrung der allerheiligsten Jungfrau Maria und des heiligen Joseph. Von P. Beat Hofner, O. S. B., Pfr. in Einsiedeln. Mit 740 Illustrationen, 4 Farbendruckbildern und 2 prachtvollen neuen Gelfarben-Druck-Prämiën.

Vollständig in 32 Lieferungen in gr. 4^o.
Preis per Lieferung 50 Pfg. oder 60 Cts.
Borräthig bei:

G. Haller's Witwe in Laibach,
(2) Altermarkt, Nr. 2.